

plyne, že žalovaná tohoto bytu neužívá bez právního důvodu. Nedošlo ovšem dosud mezi stranami k ujednání nájemného, než tento nedostatek nezbavuje žalovanou uvedeného právního důvodu k užívání sporného bytu a proto jest žalobní nárok nedůvodným.

Čís. 9021.

I věci zužitelné lze půjčiti k účelu, vylučujícímu jejich zužitelnost, na př. k vůli zastavení.

Vlastník vkladní knížky jest oprávněn stěžovati si podle obdoby § 523 obč. zák., že si někdo osvojuje právo obmezující jeho vlastnictví.

Pouhým postupem nároku na vydání vkladní knížky nenabyl postupník držby vkladní knížky.

(Rozh. ze dne 8. června 1929, Rv II 501/28.)

Žalobkyně půjčila Janu S-ovi spořitelní vkladní knížku, by jí použil jako jistoty pro stavbu státní budovy. Jan S. uložil vkladní knížku jako jistotu u zemské politické správy. Svůj nárok proti zemské politické správě na vydání vkladní knížky po ukončení záruční doby postoupil Jan S. žalovanému úvěrnímu družstvu. Po uplynutí záruční doby složil zemský politický úřad vkladní knížku k soudu. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně proti úvěrnímu družstvu, by bylo zjištěno vlastnictví žalobkyně ke vkladní knížce a by byla žalovaná uznána povinnou svoliti k vydání vkladní knížky žalobkyni. **Procesní soud** prvního státního žalobu zamítl, **odvolací soud** uznal podle žaloby. **Důvody:** Jest nesporno, že žalobkyně vkladní knížku Janu S-ovi pouze půjčila, by jí použil jako jistotu pro stavbu státní budovy (§ 971 obč. zák.). Podle § 972 obč. zák. byl S. povinen vrátiti žalobkyni vypůjčenou vkladní knížku po použití a po uplynutí času, po který měla sloužiti jako jistota za řádné provedení stavby. Žalobkyně měla tedy již ze zákona nárok na vrácení vkladní knížky a nebylo třeba, by jí S. zvlášť nárok na její vydání postupoval. Kdyby nebyl S. postoupil žalované svůj nárok jako složitel jistoty na vydání vkladní knížky, musila by knížka býti vydána žalobkyni prokázavší vlastnictví. S. však postoupil nárok na vydání vkladní knížky, příslušející mu po uplynutí garanční lhůty proti zemské správě politické ze stavební smlouvy postupní listinou ze dne 22. července 1924 žalované straně. Kdyby žalobkyně neměla nároku na vydání knížky jako vlastnice, musila by vkladní knížka býti vydána žalované, ježto postupem nároku na její vydání nabyla právo disponovati knížkou po jejím uvolnění. Nesporno je dále, že žalobkyně oznámila zemské politické správě ještě před uvolněním vkladní knížky z kaučního závazku své vlastnické nároky a že žalovaná, pokud se týče její právní zástupce zvěděl v létě 1925 o tom, že vkladní knížka jest prý vlastnictvím žalobkyně a že toto vlastnictví bylo proti žalované uplatňováno dopisem ze dne 26. listopadu 1926. Pro toto střetnutí se nároků na vydání sporné vkladní knížky složila zemská politická správa knížku do soudního uscho-

vání. Soud jako schovatel uschovává knížku pro žalovanou v důsledku jejího disposičního práva nabytého postupem S-ovým a tím založeného mocenského vztahu, zasahujícího do právního zájmu žalobkyně co do účinku stejně jako skutečná držba. Jest tudíž považovati žalovanou za detentorku, třebaže ve skutečnosti nemá knížku ve svých rukou. Přes opačné tvrzení odvolatelky, že není její žaloba ryzou žalobou vlastnickou, jest žaloba žalobou vlastnickou podle § 371 obč. zák. ježto první soud zjistil, že vkladní knížku je považovati za papír majiteli svědčící. Žalobkyně domáhá se na žalované jako detentorce svolení k vydání knížky ze soudního uschování, což se obsahově úplně kryje se žádostí o její vydání. Není tu tedy tvrzeného rozporu se spisy, jak odvolatelka míní. Ovšem musí žalobkyně prokázati jednak vlastnictví ke sporné knížce, jednak že žalovaná nebyla bezelstnou. Žalovaná, nejsouc ve skutečné fyzické držbě knížky, nemůže býti na tom lépe nežli kdyby byla v držbě. První soud zjistil, že žalobkyně jest vlastnící sporné knížky a jest tudíž splněna první podmínka § 371 c. ř. s. Ohledně druhé podmínky vycházel první soud z názoru, že nedostatek bezelstnosti musil tu býti i v čase postupu nároku na vydání knížky; poněvadž pak podle jeho názoru nebylo zjištěno, že S. v době postupu zástupci žalované sdělil, že knížka jest vlastnictvím žalobkyně, a sdělení svědka Jana P-a k zástupci žalované v létě 1925 o tom, že mu (P-ovi) žalobkyně postoupila spornou knížku do vlastnictví, pokládá za bezvýznamné, uznal, že se nezdařil žalobkyni důkaz nedostatku bezelstnosti žalované. První soud však přehlíží, že se žalovaná dosud do skutečné držby sporné knížky nedostala a že i onen svrchu dotčený mocenský vztah k uvolnění jistoty vznikl teprve složením knížky k soudu. I nelze dovozovati z toho, že se při postupu S. žalované nezmínil o vlastnictví žalobkyně ke vkladní knížce, že byla žalovaná bezelstnou, ježto postup nároku je jen titulem k nabytí držby (§§ 312 a 314 obč. zák.). Zvěděla-li žalovaná před nabytím držby (detence), že vkladní knížka není vlastnictvím S-ovým, nýbrž žalobkyně, nemůže se odvolávati na bezelstnost. V tom směru nabídla žalobkyně důkaz dopisem politické správy ze dne 3. listopadu 1926, kterýž důkaz první soud neprovedl. Odvolací soud provedl důkaz spisy zemské správy politické, v nichž dopis ten je založen, a zjistil, že tímto dopisem ze dne 3. listopadu 1926 byli uvědoměni Jan S., žalovaná i žalobkyně, že se jistota uvolňuje; ježto však S. postoupil vkladní knížku (správně nárok na její vydání) žalované, kterýž postup jest ještě v platnosti a, ježto žalobkyně ohlásila dopisem ze dne 19. září 1925, že knížka ta jest a zůstává jejím jediným vlastnictvím, že vydání jistoty bude nařízeno, až S. prokáže, že postup pozbyl platnosti, nebo až bude soudem rozhodnuto, komu má býti knížka vydána. Podáním ze dne 7. ledna 1927 na zemskou správu politickou žádá žalovaná vydání knížky a cituje tento dopis politické zemské správy, uvádějíc, že knížku složil Jan S. a že nároky žalobkyně i vydání knížky žalované zůstanou nedotčeny. Tímto dopisem a podáním jest zjištěno, že byla žalovaná vyrozuměna o tom, že si žalobkyně činí vlastnické nároky na vkladní knížku, a že tudíž nebyla bezelstnou a nemohla jí býti, i kdyby byla knížku po 3. listopadu 1926 nabyta do sku-

tečné držby. Knížku musela by žalobkyni vydati, ano bylo její vlastnictví soudem prvé stolice zjištěno, i kdyby se do držby byla po 3. listopadu 1926 dostala, tím méně může odpírati souhlas k jejímu vydání. Správně dovozuje odvolatelka, že jest oprávněna podle § 354 obč. zák. svou věc volně nakládati a každého i žalovanou z toho vyloučiti. Žalovaná neprávem odepřela souhlas k vydání knížky žalobkyni, popřevši i její vlastnické právo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Pokud jde o právní posouzení věci, dospěly soudy nižších stolic právem k úsudku, že žalobkyně jest vlastnící sporné vkladní knížky. Okolnost, že žalobkyně zná jméno, číslo a výši vkladu, jest ovšem podružného významu, avšak soudy nižších stolic zjistily, že žalobkyně vplácela částky na vkladní knížku vložené nebo že tak učinil její zesnulý manžel z jejího příkazu. Domnívá-li se dovolatelka, že bylo na žalobkyni, by dokázala též vlastnictví ke vplaceným peněžním částkám, přehlíží ustanovení § 371 obč. zák., podle něhož bezelstný nabyvatel peněz stane se jich vlastníkem. Nebylo však na žalobkyni, by dokázala svou bezelstnost, poněvadž podle § 328 obč. zák. domněnka jest pro bezelstnost držby. Bylo naopak na dovolatelce, by tvrdila a dokázala obmyslnost žalobkyně, což se nestalo. Poukazuje-li dovolatelka k tomu, že částky 7.000 Kč a 20.000 Kč byly poukázány obchodní a živnostenskou bankou v M. spořitelně v J. pro účet Adolfa M-a, přehlíží, že tento přikázal spořitelně dopisy ze dne 8. a 18. listopadu 1917, aby připsala zmíněné částky žalobkyni. Byla-li však žalobkyně vlastnící vkladní knížky, nepozbyla vlastnictví tím, že ji půjčila Janu S-ovi za účelem složení jistoty. Také věci zužitelné lze půjčiti k účelu, vylučujícímu jejich zužitelnost, na příklad za účelem zastavení (srovnej Krainz-Ehrenzweig Recht der Schuldverhältnisse § 360 I a judikaturu tamtéž citovanou, Schey Obligationsverhältnisse str. 210, Sedláček Obligační právo II bod 70 čís. 1). Jako vlastnice vkladní knížky jest však žalobkyně oprávněna stěžovati si podle obdoby § 523 obč. zák. proto, že si dovolatelka osvojuje právo, omezující její vlastnictví (srovnej Krainz-Ehrenzweig § 246 I). Žalobkyně se nedomáhá na dovolatelce vydání vkladní knížky, nejsoucí v jejím držení, nejde tudíž o žalobu vlastnickou podle § 366 obč. zák., nýbrž jde o žalobu podle obdoby § 523 obč. zák. Tomu nevádí poněkud nepřesný návrh žalobní, neboť lze míti za to, že v něm jest obsažen i návrh, by se dovolatelka zdržela dalšího zásahu do vlastnického práva žalobkyně. Netřeba se proto zabývatí otázkou bezelstnosti dovolatelky, ana vkladní knížka není v jejím držení. Pouhým postupem nároku na vydání vkladní knížky nenabyla dovolatelka držby a nenabyla jí ani tím, že sama uvědomila stavební úřad o tom, že Jan S. jí postoupil zmíněný nárok a že tento úřad uznal postup. V tom nelze spatřovati odevzdání věci prohlášením podle § 428 obč. zák., nehledíc k tomu, že dovolatelka ani ne tvrdila, že bylo úmyslem Jana S-a, odevzdati jí vkladní knížku do držení.

Dovolatelka není oprávněna odepřítí svolení k vydání vkladní knížky. Namítala pouze, že jí Jan S. postoupil svůj nárok proti stavebnímu úřadu na vydání vkladní knížky, aniž udala, za kterým účelem se postup stal, zda snad knížka měla svého času přejíti do jejího vlastnictví, či zda se postup stal jen za účelem zajištění. Nižádným způsobem nemohla dovolatelka tímto postupem nabýti podle § 1394 obč. zák. více práv, než příslušelo Janu S-ovi. Tomuto ovšem příslušelo proti stavebnímu úřadu právo na to, by mu svého času byla vydána vkladní knížka, byl však povinen vrátiti ji ihned žalobkyni (§ 972 obč. zák.).

Čís. 9022.

Prosakuje-li z jámy vykopané na sousedním pozemku voda znečištěná hnojůvkou do sousedova dvora, jde po případě o přímou immissi, jež jest za všech okolností nepřijatelná, aniž přichází v úvahu, zda obtěžování sousedního pozemku přesahuje míru podle místních poměrů obvyklou a stěžuje podstatně užívání v místě obvyklé. Soused jest oprávněn domáhati se nápravy po případě i na tom, kdo jest pouhým uživatelem nemovitosti, na níž se dějí tyto protiprávní zásahy.

(Rozh. ze dne 8. června 1929, Rv II 679/28.)

Majitelka čís. pop. 62 domáhala se proti výměnkáři čís. pop. 61, by byl uznán povinným odstraniti jámu na hnojůvku, již vykopal na zahradě při samém plotě dělícím zahradu od dvora a zahrady žalovaného a odůvodňovala žalobní nárok tím, že voda znečištěná močůvkou prosakuje a vylévá se do její zahrady. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: V roce 1910, kdy byl žalovaný vlastníkem domu č. 61, byla čerstvě udělána jáma, o niž jde. Žalovaný jako vlastník za to odpovídá, ať již ji udělal sám nebo ji dal vykopati jinými osobami. Vsáhl tedy žalovaný přímým zásahem jako soused do vlastnických práv sousedících majitelů domu čís. 62. Když pak v roce 1922 usedlost čís. 61 odstoupil své dceři, vymíniv si užívací doživotní právo pro sebe a svou manželku, které od té doby nerušeně vykonává, pokračoval znovu v bezprávném zásahu, který svého času jako vlastník byl podnikl, ponechav stav tímto zásahem vytvořený i nadále, a pokračuje v onom zásahu úmyslně a vědomě až do dneška, neboť jest potvrzeno, že dokonce jámu onu ještě prošřaroval, by voda na dvůr čís. 62 více tekla. Nemůže proto namítati nedostatek pasivního oprávnění, to tím méně, ana vlastnice v domě čís. 61 nebydlí, jeho neužívá a, byvši advokátem upomenuta o odstranění jámy a též žalobkyní k tomu na místě samém vyzvána řekla: »Už to jednou se žalovaným skoncuje, já do toho nic nemám, jemu (t. j. žalovanému) patří užívání.« Žalovaný až do žaloby nikdy nedal na jevo, že jedná jen jménem své dcery jako vlastnice a že v jejím jménu a v jejím zájmu jámu na původním místě podržuje. Nelze ani tvrditi, že na jeho straně jest nemožnost plnění, poněvadž podle § 507 obč. zák. jako uživatel bez porušení podstaty věci